

**Ioannis De Lvgo Hispalensis, Societatis Iesv, S. R. E. Tit.
S. Balbinæ Presbyteri Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales De Virtute Fidei Divinæ**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1656

II. Vtrum obiectum fidei sit aliquid complexum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81031)

cus narrans, sed historia narrata, cuius notitiam mihi communicare intendit. Item Philosophia ut in plurimum probat suas conclusiones & rerum naturas ab effectibus; ab experientia enim gignitur scientia; quare motuum formale assentiendi sunt ipsæ operationes, quæ si sint transeuntes, non manent in principio producente, sed in effectu productio; & tamen non tam intendit Philosophia explicare ipsos effectus, quam naturam causæ, & ideo obiectum adequatum attributionis in Philosophia non dicimus esse operationes, & effectus entis naturalis, sed ipsum ens naturale, & sic de alijs. Quamvis ergo Deus aliunde sit obiectum materiale præcipuum fidei; id tamen non provenit ex eo, quod in ipso resideat auctoritas, quæ est motuum formale credendi, & multo minus inde probari potest, quod Deus sit obiectum totale attributionis.

25 Adde tamen, in aliquo sensu posse dici Deum obiectum adequatum attributionis fidei. Et in primis possumus simpliciter & absolute dicere, Deum esse subiectum adequatum attributionis fidei; quia illud est subiectum attributionis adequatum alicuius habitus, vel scientiæ, de quo prædicantur omnia, quorum notitiam intendit illa scientia, vel qui eam tradit. Sic enim operationes intellectus sunt subiectum adequatum attributionis Logicæ; quia de ipsis prædicatur omnis dirigibilitas, quam ipsa Logica solum intendit explicare: de Deo autem prædicantur omnia, quorum notitiam dare intendit ultimo fides: nam de Deo in primis prædicantur, & creduntur perfectiones diuinæ, quas fides docere intendit: & de eodem Deo prædicatur, & creditur assequibilitas, quam eadem fides intendit nos docere, ut teneamus modum assequendi: ergo Deus est subiectum adequatum attributionis totius fidei. Nam, licet non omnia, quæ per fidem credimus, credamus de Deo, sed de alijs etiam subiectis, v. g. de Abrahamo, quod habuit duos filios, de Tobia, quod habuit canem, &c. horum tamen notitia non intenditur propter se à fide, sed ut melius cognoscamus Deum secundum se, vel certe Deum, ut à nobis assequibilem: in iis ergo actibus, qui propter se intenduntur, semper Deus est subiectum, quia vel cognoscimus aliquid de ipso Deo, vel assequibilitatem eius, quæ etiam de ipso Deo prædicatur.

26 Deinde potest Deus dici aliquo modo non solum subiectum, sed etiam obiectum adequatum attributionis fidei: non ita ut solus Deus sit obiectum attributionis, seu in sensu exclusivo, sed in sensu affirmativo, ita ut Deus sit obiectum, ad quod, & ad cuius notitiam referantur, & ordinantur omnia, quæ per fidem creduntur. Sicut dicitur etiam finis vniuersalis omnium, quæ ipse facit, quia omnia ad se ipsum, & ad suam gloriam ordinat, licet ordinet etiam ad nostrum bonum, & utilitatem. Sic etiam, licet notitia fidei magna ex parte ordinetur etiam ad hoc, ut cognoscamus assequibilitatem Dei: hæc tamen eadem notitia, & omnia alia, quæ fide creduntur, ordinantur etiam ad hoc, ut melius cognoscamus ipsum Deum, quare in sensu saltem non exclusivo, sed merè assertiuo dicere possumus, Deum esse obiectum adequatum attributionis fidei, quia adequat totam fidei latitudinem, cum nihil fides doceat, nisi vel de ipso Deo, vel saltem ex hoc fine, ut melius cognoscamus ipsum Deum.

Ex dictis infero, quid sentiendum sit de sententia Paludani in 3. disp. 24. quæst. 1. conclusio-
ne 2. qui dixit, ita Deum esse subiectum adequatum fidei, ut nulla sit propositio fidei credita, cuius subiectum non sit Deus, licet prædicatum possit esse aliquid extra Deum. Quod dictum P. Suarez dicta disp. 2. sect. 2. n. 1. acriter reprehendit, cum multa credantur per fidem, quæ non creduntur de Deo v. g. Quod Abraham genuit Isaac, quod Beata Maria fuit perpetua virgo, & his similia, in quibus Deus non est subiectum, sed aliquid extra Deum. Quod quidem verissimum est: si tamen Paludanus suam propositionem limitasset, & dixisset, Deum, nihil unquam reuelare in quo non reuelat aliquid de se, & per consequens, Deum esse subiectum cuiuslibet reuelationis, verum dixisset: quia, ut latius dixi disp. 23. De Penitentia sect. 4. quicumque loquitur, immediate significat suam mentem & dicit, scire talem rem: quare quocumque Deus loquitur, & reuelat nobis aliquid, immediate reuelat, se scire talem veritatem, & mediatè solum, ac consequenter rem ipsam, seu veritatem quam dicit se scire: atque ideo semper Deus ipse est subiectum reuelationis, de quo affirmatur scientia talis obiecti. Adus tamen, quo postea credo, v. g. Abraham genuisse Isaac, non habet Deum pro subiecto, quia per illum actum non credo Deum id scire, sed ex eo, quod Deus id dixerit, infero verum esse, quod Abraham genuit Isaac, quamvis Deus id dicens, non habuerit immediate pro subiecto reuelationis Abraham, sed se ipsum, de quo affirmavit scientiam talis veritatis. Vnde potuissim ego per fidem inferre etiam, non quidem, Abraham genuisse Isaac, sed Deum id scire, quia hoc etiam Deus reuelauit, imo magis immediate, & directè hoc reuelauit, quam illud aliud: quare potuissim discursum formalem, vel virtualem fidei ita formare: quidquid Deus dicit, est verum, sed Deus dicit, se scire, quod Abraham genuit Isaac: ergo verum est, Deum id scire; in quo ultimo assensu fidei Deus, & non Abraham esset subiectum, de quo creditur per fidem scientia talis obiecti. Communiter tamen non inferimus hanc conclusionem, sed aliter formamus discursum, nempe, quidquid Deus quocumque modo dicit, est verum, sed Deus dicit, saltem indirectè, & mediatè, quod Abraham genuit Isaac; ergo verum est, quod Abraham genuit Isaac. In quo ultimo assensu Deus nullo modo est subiectum talis propositionis, ut dicebat bene P. Suarez.

27

Quid sentit-
dum sit de
sententia Pa-
ludani.

SECTIO II.

Verum obiectum fidei sit aliquid
complexum.

28 Questionem hanc proponit S. Thomas in præsentia quæst. 1. art. 2. & testatur fuisse duas sententias, alteram affirmantem, alteram negantem, obiectum fidei esse aliquid complexum per modum enunciabilis: ipse vero utramque sententiam conciliat dicendo, esse quidem incomplexum ex parte rei credite, esse verò complexum ex parte credentis, quia cognita sunt in cognoscente per modum cognoscentis: est autem modus proprius humani intellectus, ut componendo,

nendo, & diuidendo veritatem cognoscat, & per consequens cum quadam complexione. Aliqui interpretes distinguunt de obiecto formali fidei, & materiali, & formale dicunt esse incomplexum & simplex ex parte rei, quia est veritas diuina; materiale verò, aliquando esse incomplexum ex parte rei, qualis est Deus, de quo, vt de præcipuo videtur loqui S. Thomas, aliquando verò esse complexum, qualia sunt plura obiecta creata reuelata. Ita Suarez *disp. 2. sect. 3.* Turrianus *disp. 1. dub. 2.* Coninch. *disp. 9. dub. 2.* Granado *disp. 6. n. 2.* Consentit Hurtado *disp. 1. 6. sect. 14.* quoad obiecta materialia, addit tamen §. 12. obiectum etiam formale esse complexum, quia complectitur veritatem, & reuelationem diuinam, quare S. Thomas indicans esse incomplexum, loquutus est de obiecto formali partiali, nempe de diuina solum veritate.

29 *Complexio alia ex parte obiecti, alia ex parte cognitionis.* Pro explicatione aduerto, diuersam longè esse rationem de complexione tenente se ex parte obiecti, & de tenente se ex parte cognitionis: potest enim obiectum de se complexum cognosci incomplexè, vt Deus, & Angelus cognoscunt res compositas sine compositione vlla intellectuali, sed simplici intuitu; & è contra res incomplexæ, & simplex in se potest cognosci à nobis complexè per compositionem, vel diuisionem intellectualem. Et quidem de complexione, seu compositione tenente se ex parte obiecti fidei, nulla potest esse difficultas: quia loquendo in primis de obiecto formali certum est, veritatem diuinam esse simplicissimam: certum etiam reuelationem actualem Dei, prout comprehendit varias reuelationes, non esse simplicem, sed aliquod conflatum ex variis reuelationibus. Denique quælibet reuelatio in particulari aliquando est complexa constans ex multis vocibus, vel aliis signis: aliquando poterit esse incomplexa, vt si Deus reuelat interius per qualitatem aliquam simplicem productam in mente audientis. Conflatum verò ex veritate Dei, & reuelatione actuali, ex quibus componitur obiectum formale fidei adæquatum, semper est aliquid compositum, cum reuelatio actualis semper sit aliquid creatum distinctum à veritate Dei, Et in his non potest esse difficultas.

30 Loquendo etiam de obiecto materiali fidei, certum est, etiam aggregatum ex omnibus obiectis materialibus, seu reuelatis esse aliquid complexum ex multis, & diuersis rebus. Obiectum etiam materiale attributionis adæquatum non est aliquid simplex, cum dixerimus, esse Deum, & nostram salutem, seu Deum, vt assequibilem à nobis. Denique, si sermo sit de obiecto materiali cuiuscunque actus fidei in particulari, aliquando erit aliquid simplex in se, vt quando credimus Deum ipsum, vel eius perfectiones, & attributa intrinseca: aliquando verò erit aliquid complexum, vt quando credimus Abraham habuisse duos filios, vel etiam quando credimus tres personas Trinitatis, quæ quidem ab inuicem realiter distinguuntur, & in his etiam non videtur esse difficultas.

31 Quare tota controuersia esse videtur de obiecto fidei ex parte cognoscentis, an sit aliquid complexum, in quo cauenda etiam est æquiuocatio: nam complexio cognitionis non consistit in eo, quod intellectus cognoscat obiectum vt plura, vel concipiat in eo pluralitatem; totum enim hoc stare potest cum incomplexione ex

parte cognitionis. Deus enim, & Angelus cognoscunt incomplexè ea, quæ à parte rei sunt plura, vt notauit S. Thomas *dicto art. 2.* & nos etiam per conceptum incomplexum concipimus plura, vt plura, vt quando concipimus pluralitatem per vnicum conceptum, qui certe fieri debet indiuisibiliter ad plura vt plura, cum terminetur ad ipsam pluralitatem, & multitudinem, & sic in aliis. Nec etiam placet modus, quo alij explicant hanc complexionem mentalem, quam dicunt consistere in pluralitate conceptuum, sicut complexio vocalis consistit in pluralitate vocum significantium. Hoc tamen non potest subsistere, quia iudicium mentale, quod fit per compositionem, vel diuisionem, habet potissimam complexionem; immò ex eo probat S. Thomas *ibid. 2. art.* obiectum fidei in cognoscendo esse debere complexum, quia homines non possunt credere, nisi per compositionem, vel diuisionem; & tamen iudicium illud est vna simplex qualitas terminata ad subiectum, & prædicatum, vt cum communi sententia probauit in *lib. de Anima*.

Quod tursus confirmari potest ex actibus voluntatis, quæ quando vult, Petrum esse calidum eadem simplex qualitas volitionis vnus terminari debet ad totum illud complexum, *Petrum esse calidum*, nec possumus dicere, quod sint tot actus componentes, & constantes volitionem illam, quot sunt voces, quibus illam volitionem explicamus. Nam tunc petere de illo actu qui præcisè correspondet voci *Petrum*, quod obiectum habeat, aut quod bonum velit: non enim vult Petrum secundum suam substantiam, nec potest esse actus voluntatis, qui etiam prout conditio actus ab omnibus aliis, non habeat pro obiecto aliquod bonum propter se appetibile. Facendum ergo est, vnicò actu simplici, & indiuisibili voluntatem ferri in totum illud complexum: cum ergo eadem complexio reperiatur in voluntate humana circa obiecta, ac in intellectu, facendum est, intellectum etiam posse ferri cum complexione ad obiecta absque multitudine reali conceptuum formalium.

Vnde constat, hanc complexionem, quæ reperitur in modo concipiendi intellectus humani, non provenire ex eo, quod eius obiectum explicetur per plures voces: hoc enim per accidens se habet ad complexionem mentalem ponendam, vel non ponendam. Potest enim conceptus esse complexus, licet explicetur per vnicam vocem; & potest è contra conceptus esse incomplexus, licet explicetur per plures voces. Prima pars probatur, quia per accidens est, quod nunc voces nostræ taliter sint institutæ ad significandum, vt indigeamus pluribus vocibus ad exprimendam vnicam propositionem mentalem; potuissent enim homines instituere vnicam vocem simplicem ad significandam hanc integram propositionem, *Petrus est albus*. Etenim sicut apud Sineses characteres non sunt sicut nostri, sed singuli characteres significant vnam dictionem integram, & idè tot habent characteres, quot sunt apud nos dictiones, nec habent, sicut nos, Alphabetum commune, ex cuius paucis characteribus formari possint omnes dictiones: sic possent voces ipse institui singulæ pro singulis propositionibus integris, itavt non essent voces aliquæ communes, ex quibus variè compositis propositiones diuersæ componerentur; sed vnicæ simplex vox significaret totum hoc complexum *Petrus est al-*

bus. Ecce tunc vox esset simplex, & tamen propositio mentalis interna repræsentaret complexum, & fieret per compositionem prædicati cum subiecto: non ergo penderet necessario complexio mentalis ab hoc, quod debeat exprimi per voces complexas.

E contra verò, posse esse conceptum incomplexum, licet explicetur à nobis per voces complexas, probari potest, quia Angelus per conceptum incomplexum concipit, & affirmat vnionem materiæ cum forma; nec enim concipit vnionem vt sic, præcindendo ab extremis, sed talem vnionem inter talia extrema: quam quidem vnionem nos de facto non possumus exprimere per vocem incomplexam, sed per complexam, nempe, *vnio materiæ cum forma*. Et quidem Angelus omnia illa concipit, nempe vnionem, & materiam & formam, quæ plura nos explicamus per plures voces: & tamen non concipit conceptum complexum, sed incomplexum: ergo ex hoc præcisè, quod conceptus explicari à nobis possit, & debeat per plures voces, non provenit necessario, quod conceptus ipse internus complexus sit, sed aliunde explicari debet complexio nostrorum conceptuum.

Potest ergo duplex complexionis genus in nostris conceptibus considerari. Primum est in simplici apprehensione. Secundum in secunda operatione, seu iudicio, quatenus affirmatio, vel negatio est. Complexio in simplici apprehensione reperiri quidem potest aliquando in complexione reali ipsarum apprehensionum, quibus vel simul, vel successiue apprehendimus res ipsas realiter, vel ratione distinctas, per plures etiam apprehensiones diuersas, itavt sicut complexè loquimur de obiectis per plures voces, vtrum dico, v.g. *homo albus*, qui est terminus complexus; licet etiam in mente vno actu concipiam *hominem*, & altero *album*, vel simul, vel successiue, provt successiue id audio; quo casu non est dubium, quod resulteret complexio in intellectu ex apprehensionibus diuersis.

Aliquando etiam reperiri potest complexio in prima operatione intellectus absque distinctione reali plurium actuum: nam sicut per duas apprehensiones possum concipere hominem album sic etiam per vnicum actum æquivalentem illis duobus possum idem concipere, & dicere, *homo albus*; nec necesse est, quod semper sint duo. Cum enim dixerimus, secundam operationem, seu iudicium, quo affirmo propositionem integram, & dico *homo est albus*, esse simplicem qualitatem, à fortiori poterit esse apprehensio aliqua simplex qualitas, qua apprehendamus totum illud complexum, *homo est albus*.

In quo autem consistat tunc in vnica operatione modus concipiendi complexus, non debet explicari ex sola distinctione reali obiectorum: nam circa obiecta realiter distincta potest esse conceptus incomplexus, vt vidimus: & constat in conceptu, quo Angelus concipit *hominem album*, vel quo concipit vnionem materiæ cum forma: & saluandè potest esse modus concipiendi complexus etiam in vnica simplici apprehensione circa obiecta non distincta realiter, vt quando vnica apprehensione concipio *animal rationale*, qui est conceptus complexus, & diuersus penes complexionem à conceptu, quo concipio *hominem*, qui est incomplexus. Consistit ergo complexio illa in hoc, quod sicut quando *homo al-*

Card. de Lugo de Virtute Fidei Diuina.

bus significatur per duas voces, diuiditur obiectum in duas partes, quarum altera seorsim ab altera exprimitur, sic quando complexè apprehenditur, diuiditur etiam obiectum in duas partes, quarum qualibet quasi seorsim ab altera exprimitur, & offertur intellectui. Vnde diuerso modo concipit Angelus per cōceptum, *homo*, quā nos per hunc cōceptum, *animal rationale*: quæ diuersitas licet in nobis afferat magis, & minus explicitum conceptum, quatenus conceptus, *homo*, minus explicitus explicatur magis per conceptum, *animal rationale*: comparando tamen nostrum conceptum cum Angelico, non potest dici magis clarus conceptus noster, *animal rationale*, quā sit in Angelo conceptus *homo*, & tamen hic est incomplexus, & ille complexus. Quæ complexio consistit in separatione intellectuali vnus partis ab alia, itavt aliter concipiamus vnā partem, & aliter aliam. Aliter, inquam, non per aliam cognitionem, aut cum successione reali, vt prius concipiatur *animal*, & postea *rationalis*: iam enim essent duæ apprehensiones distinctæ, sed quod quasi bis per eundem actum attingatur obiectum dando illi diuersas denominationes. Nam sicut in hoc iudicio, *homo est homo*, attingitur quasi bis idem *homo* ab eodem indivisibili actu, dando nimirum ei denominationem subiecti, & prædicati, subiiciendo hominem eidem homini; sic per apprehensionem possumus aliter tangere vnum obiectum, & aliter aliud: quia licet in apprehensione non sit affirmatio, vel negatio, & per consequens non sit propriè subiectum, nec prædicatum; reperitur tamen diuersitas in modo ipso concipiendi vnum & aliud, v.g. quando apprehenditur *homo iustus*, concipitur *homo* ad modum per se stantis, *iustus* verò per modum adiacentis. Item quando apprehenditur *homo lapis*, tunc etiam lapis concipitur per modum adiacentis homini, & hunc modum concipiendi significamus per voces, quibus prius profertimus *hominem*, postea *lapidem*, non quia successiue etiam expressi sint in mente, sed vt significemus, lapidem conceptum fuisse ad modum adiacentis homini. E contra verò, quando dicimus, *lapis homo*, significamus, hominem conceptum fuisse per modum adiacentis lapidi: vnde illi duo diuersi conceptus, *homo lapis*, & *lapis homo*, habentes idem omnino ex parte obiecti, diuersimodè tamen denominant idem obiectum propter diuersum modum apprehendendi, & ideo faciunt conceptum complexum, quia perinde se habent, ac quando loquimur per voces complexas, per quarum singulas significamus vnum obiectum, nihil explicando de alio; è contra verò cōceptus incomplexus est, quo ita attingitur obiectum, vt etiam provt attingit hanc partem subiecti, attingat, & explicet aliam partem sicut vox incomplexa est, quæ indivisibiliter explicat totum obiectum, quod significamus.

Dices, imò iuxta hanc regulam conceptus etiam, quo Angelus concipit vnionem materiæ cum forma, erit complexus, quia aliter, & aliter denominat obiecta cognita; nempe, vnionem cognitam in recto, & materiam, v.g. cognitam in obliquo: non enim dicit, *vnio*, & *materia*, sed *vnio materiæ*, ergo sicut conceptus ille, *homo albus* in nobis est complexus, quia vnum denominat cognitum ad modum per se stantis, & alterum cognitum ad modum alteri adiacentis: ita in Angelo conceptus vnionis materiæ erit complexus.

M

plexus

plexus, quia diuersas denominationes cogniti tribuit suis obiectis.

39

Respondeo negando sequelam: est enim magna differentia; nam conceptus noster complexus ita fertur ad illa duo, ut quatenus attingit vnum, nullo modo explicet aliud, sed habet se, sicut quando loquimur per voces complexas, per quarum primam nullo modo explicamus obiectum sequentis vocis, & quando dico, *homo*, nullo modo explico albedinem, nec illa vox, *homo*, facit audientem venire in cognitionem albedinis, donec audiat illam aliam vocem *albus*; ita in intellectu, etiam si vnico actu concipiatur complexè, *homo albus*, sed tamen quatenus attingitur, *homo*, nullo modo explicatur *albus*; sicut in iudicio mentali, quo dico, *animal est rationale*, licet sit idem simplex actus, sed tamen ex parte subiecti, & quatenus præcisè subiicit hominem, nullo modo explicat rationale, sed solum ex parte prædicati. At verò in Angelo conceptus incomplexus de vnione materiæ etiam prout attingit vnionem ipsam, explicat extremum vnium, nempe materiam. Fertur enim clarissimè ad ipsam quidditatem vnionis, & quia ipsammet vnionem comprehendit, cognoscit materiam, atque ideo etiam reduplicatiue prout cognoscit vnionem in recto, cognoscit materiam in obliquo. Sicut idem Angelus comprehendens meam visionem de albedine, non cognoscit complexè visionem, & albedinem, sed omnino incomplexè, quia non potest intelligi, quod attingat visionem clarissimè, quin eo ipso explicet albedinem, ad quam mea visio terminatur. Non ergo appellamus conceptum complexum omnem illum, qui fertur ad plura obiecta, & diuersimodè illa denominat cognita, sed qui ita fertur ad plura, ut quatenus attingit, & explicat vnum, nullo modo attingat, aut explicet aliud. Sumimus enim hæc nomina complexi, & incomplexi ex vocibus, quas tunc solum dicimus complexas, non quidem quoties significant plura, nam hæc vox *multitudo* significat plura, & tamen est incomplexa: nec etiam quoties significant vnum in recto, & aliud in obliquo, nam hæc vox *vena*, significat comestionem in recto, & tempus vespertinum in obliquo, & hæc vox *albus*, significat subiectum in recto, & albedinem in obliquo; sed quando significant plura, ita ut significando vnum non significant aliud, quod quidem non habent vox, *cena*, & vox *album*, quia non inuenimus aliquas syllabas in illis vocibus, quæ deducant in solam cognitionem comestionis sine tempore vespertino, vel in cognitionem subiecti sine albedine: & ideo in vocibus non reperitur complexio, nisi in multis vocibus, quia vnaquæque vox significat indiuisibiliter totum obiectum. Conceptus autem mentis propter suam perfectionem possunt significare complexè, licet sint simplices in entitate sua; quia potest idem realiter conceptus æquiualeere multis vocibus, & significare obiecta singula eodem modo, quo à multis vocibus significantur; quare poterit vnica apprehensio æquiualeere illis vocibus, *homo albus*, & attingere hominem sicut explicatur per vocem, *homo*, & rursus attingere album, sicut explicatur per vocem *albus*, & hunc appellamus conceptum complexum.

Conceptus
complexus
quid sit.

40

Vnde, licet in Angelo conceptus vnionis materiæ sit incomplexus, quia terminatur ita clarè ad vnionem, ut in ipsa tanquam in medio cognoscatur materia; in nobis tamen potest esse

conceptus complexus, quo eodem modo concipiamus vnionem materiæ, sicut si per illas duas voces distinctas successiue significaretur. Quare sicut tunc vox, *vnio* non significaret materiam, sed præcisè vnionem confusè absque extremo determinato, sic per conceptum internum prout attingit vnionem, non explicaretur materia. Angelus autem, quia non concipit vnionem cum illa confusione, sed clarissimè, non facit conceptum complexum de vnione materiæ, sed incomplexum, quo indiuisibiliter concipit talem vnionem ut talem, & ut est vnio materiæ.

Hæc dicta sunt de complexione, quæ reperitur in simplici apprehensione: nunc dicendum est de complexione, quæ reperitur in secunda operatione, quatenus est affirmatio, vel negatio vnus de alio, quæ complexio videtur magis propriæ secundæ operationis: nam complexio etiam illa, quam explicauimus, & diximus reperiri in prima operatione potest reperiri in secunda, & tenere se ex parte subiecti, vel prædicati, ut cum habeo hoc iudicium internum *homo iustus est amicus Dei*, in quo ex parte subiecti reperitur complexio illa, *homo iustus*, eodem modo sicut reperitur in simplici apprehensione; & idem est ex parte prædicati in hoc iudicio, *Petrus est homo albus*, sicut etiam in propositione vocali reperiri potest ex parte subiecti, vel ex parte prædicati eadem complexio, quæ reperitur in oratione imperfecta, seu in termino complexo, *homo iustus, homo albus*, &c.

Ceterum ultra hanc complexionem communem primæ, vel secundæ operationi datur alia, quæ magis competit secundæ operationi, quatenus est affirmatio, vel negatio vnus de alio, & per consequens versatur inter duo extrema propositionis, nempe inter subiectum, & prædicatum, quæ inter se componit per affirmationem, vel diuidit per negationem, & ideo dicitur *compositio*, vel *diuisio*, atque adeo representat complexè obiecta non explicando ex parte subiecti id, quod explicat ex parte prædicati, & perinde se habendo, ac quando per diuersas voces successiue profertur propositio vocalis. Pro quo recordanda sunt, quæ dixi *disp. prima de Penitent. sect. 2.* nempe in iudicio mentali, quod fit per compositionem, vel diuisionem, præter extrema, hoc est, subiectum, & prædicatum, obici etiam ex parte obiecti identitatem inter vtrumque extremum: imò hæc sola identitas in rigore loquendo, est, quæ affirmatur, vel negatur; nam extrema non affirmantur simpliciter, aut negantur, sed identitas inter illa, cui identitati per affirmationem consentit intellectus, per dissensum verò eam fugit, & negat, ita ut obiectum affirmatum, & negatum directè idem sit in assensu, & dissensu; ipsaque affirmatio, vel negatio non sit aliquid ex parte obiecti, sed ex parte intellectus, qui vel consentit affirmando, vel dissentit negando idem omnino obiectum propositum.

Dixi, in iudicio mentali, quod fit per compositionem vel diuisionem, debere præter extrema obici identitatem inter illa, quæ affirmantur, vel negetur: quia non nego, posse fieri iudicium mentale sine compositione, aut diuisione, in quo non obiciatur identitas media inter extrema, neque etiam obiciantur extrema, aut subiectum & prædicatum, sed entitas vna, quæ sola affirmatur, vel negetur. Hoc enim modo iudicat Angelus saltem communiter, & in plurimum, qui quidem

quidem non ponit sicut nos, ex vna parte hominem & ex altera animal rationale, ut dicat *homo est animal rationale*, sed cognoscit clarè, & distinctè hominem cum omnibus suis prædicatis, & sicut nos affirmamus immediatè identitatem inter hominem, & animal rationale, ita Angelus affirmat immediatè ipsum hominem, & omnia eius prædicata clarissimè cognita: & hoc est Angelum iudicare sine compositione, & diuisione, nempe sine subiecto & prædicato, neq; affirmando, aut negando identitatem inter aliqua extrema, sicut nos; sed immediatè affirmando totum hominem, vel immediatè negando chimæram aut existentiam præsentem Antichristi. Imò in nobis etiam videtur admittendus hic modus affirmandi, & negandi sine compositione, & diuisione non solum in patria, vbi Beati certè non componunt, vel diuidunt per visionem Dei; sed etiam in via in cognitionibus saltem intuitiuis, quibus homo percipit & experitur proprios actus intellectus, & voluntatis, quos quidem non affirmat per compositionem, aut diuisionem, sed percipit simpliciter intuitu, quamuis non omnino distinctè, sed confusè propter imperfectionem præsentis status. Denique in his etiam iudiciis, in quibus per compositionem, aut diuisionem affirmat, vel negat prædicatum de subiecto, licet componat, aut diuidat subiectum, & prædicatum ipsam tamen identitatem prædicati & subiecti, quam solum directè affirmat, aut negat, non componit cum existentia, aut diuidit ab illa. Daretur enim processus in infinitum, nam ad hoc deberet rursus obici identitas media inter ipsam identitatem, & existentiam, quam identitatem affirmaret, aut negaret: & rursus si hanc secundam identitatem affirmaret aut negaret per compositionem, aut diuisionem; deberet concipi alia tertia identitas inter secundam identitatem, & eius existentiam, & sic in infinitum. Sistendum ergo est etiam in his iudiciis in aliqua identitate, quæ affirmetur, aut negetur sine compositione, aut diuisione, non dicendo de illa, *hæc identitas existit vel non existit*, sed simpliciter eam identitatem sine compositione aut diuisione affirmando, vel negando, per simplicem consensum, vel dissensum intellectualem.

Tota ergo hæc complexio, de qua nunc loquimur, tunc solum datur, quando iudicium fit per compositionem, & diuisionem, hoc est, quando obicitur identitas media inter subiectum, & prædicatum, quæ sola identitas media affirmetur, vel negetur: ad quod necesse est distinguere mentaliter subiectum à prædicato, concipiendo vnum aliter ab alio, nempe subiiciendo vnum, & prædicando aliud, & affirmando, vel negando identitatem vtriusque. Sic prædicamus album de homine, affirmando immediatè identitatem inter hominem, & habens albedinem. Sic etiam prædicamus existentiam de Petro, quando dicimus, *Petrus est*, quia ponimus ex parte prædicati esse vel existere, & affirmamus identitatem inter Petrum, & existens. Alia enim est affirmatio, qua Angelus, & qua homo dicit, *Petrus est*; nam Angelus nihil prædicat de Petro, sed concipiendo simplici intuitu Petrum existentem, et assentitur, nec ponit existentiam ex parte prædicati, ut eam de Petro prædicet, tanquam de subiecto, sed affirmat simpliciter existentiam Petri absque vlla prædicatione, nos verò concipimus ex parte subiecti Petrum non explicando existentiam, quam

Card. de Lugo de Virtute Fidei Diuine.

tamen ponimus ex parte prædicati, ut eam prædicemus de Petro affirmando directè identitatem inter Petrum & existens. Imò licet concipiamus explicite ex parte subiecti existentiam, vel alia prædicata, possumus eandem existentiam, vel eandem prædicata concipere ex parte prædicati, & identitatem mediam, quam affirmemus, ut contingit in propositionibus idéticis, quibus dicimus, *homo est homo*, vel *Petrus existens est Petrus existens*: sufficit enim illa qualicumque distinctio rationis ratiocinantis, qua distinguimus idem à se ipso, subiiciendo, & prædicando idem omnino de se ipso & concipiendo identitatem mediam inter extrema, ut fiat iudicium cum vera compositione, & complexione mentali, sicut fieret complexio vocalis per has voces, *homo est homo*. Quia sicut ad veram complexionem vocalem non requiruntur plures voces significantes diuersa, unde hic terminus, *gladius, est, sit*, non est incomplexus, sed complexus, ita ad complexionem mentalem non requiruntur diuersa significantia, sed sufficiunt diuersæ voces mentales realiter, vel virtualiter, quæ idem obiectum his significant, dando illi diuersas denominationes subiecti, & prædicati propter ealem modum enuncianti: quare in his etiam propositionibus idéticis datur vera compositio & complexio mentalis. Præsertim, cum in his etiam propositionibus concipiatur ultra extrema identitas inter illa, quæ directè affirmatur, & quæ est diuersa ab extremis in ratione obiecti, cum aliquæ explicetur per conceptum identitatis, quod non explicabatur ex parte subiecti, vel prædicati. Imò licet poneretur ex parte subiecti, & prædicati identitas, & diceretur, *Petrus habens identitatem cum Petro est Petrus habens identitatem cum Petro*, in qua propositione videtur identitas eadem concipi ex parte subiecti, & ex parte prædicati; adhuc tunc etiam concipitur idéitas aliqua media, quæ affirmetur, in qua explicetur aliquid, quod non explicabatur ex parte extremorum, nempe identitas non solum inter Petrum, & Petrum, sed etiam inter identitatem positam ex parte subiecti, & identitatem positam ex parte prædicati, quæ identitas, inter identitatem, & eandem identitatem non explicabatur ex parte subiecti, nec ex parte prædicati. Quoties ergo affirmatur, vel negatur identitas inter extrema, quæ concipiuntur tali modo cum subiectione, & prædicatione, reperitur compositio, vel diuisio intellectualis, & per consequens complexio mentalis, de qua nunc loquimur.

His ergo circa complexionem mentalem explicatis, facilis est iam decisio præsentis questionis, an obiectum fidei sit aliquid complexum complexione nimirum proveniente à modo cognoscendi complexio. Respondetur enim affirmatiuè. Et in primis loquendo de complexione illa, quam diximus inueniri in apprehensione simplici, illa aliquando reperitur in obiecto fidei ex parte subiecti vel etiam ex parte prædicati, vel ex parte vtriusque, v.g. in illo fidei assensu, *homo cum debita dispositione baptizatus est mundus*, reperitur complexio mentalis ex parte subiecti rursus in illo fidei assensu, *Apostoli acceperunt spiritum sanctum in die Pentecostes*, reperitur complexio ex parte prædicati. Denique in illo fidei assensu, *homo moriens in gratia habet ius ad vitam æternam*, reperitur complexio ex parte vtriusque, & sic de aliis. Aliquando verò in neu-

45
Decisio questionis.

tro reperitur complexio mentalis, vt in hoc assensu fidei *Iesus est Deus*, & in aliis similibus.

46
Complexio
mentalis ve-
peritur semper
in fide,

Loquendo verò de complexione mentali, quā diximus reperiri in secūda operatione intellectus quatenus fit per compositionem, vel diuisionem, dicendum est, reperiri semper in fide nostra: semper enim credimus veritates regulatas per compositionem prædicati cum subiecto. Quod colligitur in primis ex eo, quod homines communiter hæc obiecta credenda accipiunt per voces humanas, quæ repræsentant hæc obiecta complexè per propositiones vocales constantes ex subiecto & prædicato, quare generant species similes subiecti, & prædicati aptas ad generandas apprehensiones distinctas de extremis, & ad quos sequatur assensus complexus componens prædicatum cum subiecto. Deinde ratio magis vniuersalis esse potest, quia quoties veritas propositionis non apparet clare, vel saltè obsecrè ex se, sed credenda est propter aliud medium, & motiuum, necesse est adhibere discursum formalem, vel saltem virtualem ad eis assentiendum. Omnis autem discursus formalis, vel virtualis accipit suam vim, & efficaciam ex illis principiis, *dicti de omni*, & *dicti de nullo*, in quibus fundatur tota vis syllogistica, vt suppono ex Logica. Quare non potest concludere, nisi ex eo, quod duæ extremitates conclusionis coniungantur prius singulæ cum medio in præmissis, vt postea in conclusione coniungi possint inter se propter coniunctionem quam vtræque habet cum medio: cum ergo quæ fide credimus, credamus propter aliud, nempe propter motiuum fidei, quia nimirum quæ Deus dicit, vera sunt, & dicit hoc; necesse est, quod in iis præmissis formalibus, vel virtualibus fiat compositio, coniungendo medium cum singulis extremis, nempe rem ad Deo testificatam, quæ est medium coniungimus in maiori cum veritate, & in minori cum hoc obiecto particulari, vt postea in conclusione formali, vel virtuali coniungamus vtrumque extremum inter se, nempe hoc obiectum cum veritate, debet ergo & in præmissis & in conclusione coniungi prædicatum cum subiecto, alioquin nec in præmissis coniungetur medium cum singulis extremis, nec in conclusione coniungentur extrema inter se, propterea requiritur ad hoc vt ex medio deducamus assensum conclusionis.

An verò Angelus in assensu fidei debeat etiam assentiri per compositionem, & complexionem mentalem, pender ex questione illa, an Angeli possint in aliquibus materiis discurre formaliter, vel saltem virtualiter; de qua dicendum erit in tractatu de Angelis.

SECTIO III.

Utrum sit aliquis ordo inter obiecta fidei.

47
Obiecta fidei
alia sunt ne-
cessaria sim-
pliciter: alia
sunt contin-
gentia.

DE ordine dignitatis non est dubium, cum aliqua sint digniora & nobiliora in sua entitate, vt ea quæ pertinent ad Deum in se, & rursus ea, quæ pertinent ad Christum Dominum, & sic de aliis. Non dico, esse digniora fide, sed esse maioris dignitatis, & nobilitatis in se. Neque etiam est dubium de ordine necessitatis; nam ali-

qua sunt necessaria simpliciter, vt essentia, & tributa Dei: item immortalitas animæ rationalis, & similia. Alia sunt contingentia, vt creatio mundi, passio Christi, &c. Denique nec est dubium de ordine durationis, cum aliqua sint æterna, & ab æterno; alia temporalia, sed præterita, alia futura.

Tota difficultas esse posset de ordine in esse credibilis, an scilicet credibilitas aliquorum obiectorum pender à fide aliorum, quæ debeant prius supponi credita. Quam questionem late tractat Suarez *disp. 2. sect. 4.* Cum tamen suppositis nostris principiis nihil superflue difficultatis. Comparari autem possunt, vel obiecta materialia fidei inter se, vel formalia inter se, vel materialia cum formalibus. Inter obiecta materialia, quæ nimirum creduntur propter diuinum testimonium, Dur. in 3. *diff. 24. q. 1. & 3.* dixit, primum locum tenere auctoritatem infallibilem Ecclesiæ, vt fundamentum ad reliquos articulos credendos. Hanc tamen sententiam bene impugnat Hurt. *disp. 1. sect. 5.* & constat ex iis, quæ diximus *disp. 1. sect. 12.* vbi vidimus posse aliqua credi fide diuina ab eo, qui Ecclesiæ auctoritatem nondum audiuit, nec agnouit, quamuis communiter, & regulariter fideles non soleant fide diuina credere, nisi quæ ab Ecclesiâ accipiunt, quam consulunt vt certam regulam credendorum.

P. Suarez *disp. 2. sect. 4. n. 5. & sequentibus* videtur docere, quod inter obiecta materialia fidei debeat esse ordo, quia fides aliorum obiectorum pender semper obiectiue à fide horum duorum, quod scilicet Deus sit verax, & Deus hæc dixerit, quæ nisi fide ipsa credantur, nihil aliud potest per fidem credi; cum hæc duo sint motiuum formale credendi reliqua. Vbi videtur transire ab obiectis materialibus ad formalia; nam illa duo sunt obiecta formalia fidei, quare ordo inter illa, & alia obiecta non erit ordo inter obiecta materialia, sed inter formalia, & materialia. Vnde Hurtado *vbi supra sect. 6. §. 22.* indicat defectum consequentiæ in hac Suarez doctrina. Verum Suarez loquutus ibi est iuxta suam sententiam, quæ docet, veracitatem, & testimonium Dei, propterea mouent ad reliquas veritates credendas, debere credi per eandem fidem etiam vt obiecta materialia, hoc est, quia idem Deus dicit, se esse summe veracem, & se reuelasse reliqua omnia, quare illa duo simul debent esse obiectum formale, & materiale; imò nec possunt esse obiectum formale, nisi quatenus sunt obiectum etiam materiale creditum propter eandem Dei auctoritatem illa duo testificantis. Quam sententiam fateor mihi semper inintelligibilem fuisse, vt constat ex iis, quæ latius dicta sunt *disp. 1.* Quia si illa duo principia sunt obiectum etiam materiale creditum propter motiuum formale fidei, quodlibet ex illis debet credi propter alterum etiam comprincipium: nam Deum esse veracem, v. g. debet credi, quia Deus dicit, se esse veracem, & contra, Deum id dicere, debet credi quia Deus est verax: vnde quælibet ex illis præmissis probaret, & inferret veritatem totius obiecti, quia hæc præmissa probat alteram, cum qua probet sufficienter conclusionem, ergo ex vna præmissa inferret tota veritas conclusionis, quod manifestè repugnat in tota arte syllogistica, in qua vna præmissa nihil probare potest. Rursus non minus repugnat, quod altera præmissa debeat per alteram probari: nam licet in censibus physicis aliqui